GENERALINIO ADVOKATO
F. G. JACOBS IŠVADA,
pateikta 2005 m. sausio 27 d. [1]

1. Šioje byloje Jean-Marie Le Pen skundžia Pirmosios instancijos teismo sprendimą atmesti jo ieškinį dėl 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento pirmininkės pareiškimu priimto sprendimo panaikinti jo Europos Parlamento nario mandatą (toliau – ginčijamas aktas) [2] panaikinimo kaip nepriimtiną.

I — Teisinis pagrindas

A — Bendrijos teisės aktai

3. EB 190 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad Europos Parlamentas parengia pasiūlymą dėl tiesioginio visuotinio balsavimo teise pagrįstų rinkimų pagal visose valstybėse narėse vienodą tvarką arba pagal visoms valstybėms narėms bendrus principus, o Taryba spręsdama vieningai nustato nuostatas, kurias rekomenduoja priimti valstybėms narėms.

2. Apeliantas ginčija būtent tą sprendimo dalį, kurioje nustatyta, jog ieškinys dėl ginčijamo akto panaikinimo pagal EB 230 straipsnį negali būti reiškiamas, nes tuo aktu nebuvo siekiama teisinių padarinių.

4. 1976 m. rugsėjo 20 d. Taryba priėmė Sprendimą 76/787/EAPB, EEB, Euratomas, susijusį su Aktu dėl atstovų į Europos Parlamentą rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise [3]; šis aktas (toliau – 1976 m. Aktas) yra minėto sprendimo priedas.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — Sprendimas *Le Pen prieš Parlamentą* (T-353/00, Rink. p. II-1729).

3 — OL L 278, 1976, p. 5.

5. 1976 m. Akto 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Europos Parlamento nariai „renkami penkerių metų laikotarpiui".

6. 1976 m. Akto 6 straipsnio 1 dalyje išvardytos pareigos, nesuderinamos su Europos Parlamento nario pareigomis, o šios dalies antrojoje pastraipoje numatyta, kad kiekviena valstybė narė „7 straipsnio 2 dalyje numatytomis aplinkybėmis gali nustatyti pareigų nesuderinamumo taisykles nacionaliniu lygmeniu".

7. 6 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„(Europos Parlamento nariai), kuriems šio straipsnio 1 ir 2 dalys tampa taikytinos 3 straipsnyje nurodytu penkerių metų laikotarpiu, yra pakeičiami pagal 12 straipsnį."

8. 1976 m. Akto 7 straipsnio 1 dalis įpareigoja Parlamentą parengti pasiūlymą dėl vienodos rinkimų tvarkos. Šios bylos aplinkybių atsiradimo metu, nors Parlamentas buvo parengęs pasiūlymo projektus, vienoda sistema nebuvo patvirtinta.

9. 1976 m. Akto 7 straipsnio 2 dalis numato:

„Kol įsigalios vienoda rinkimų tvarka ir atsižvelgiant į kitas šio Akto nuostatas, rinkimų tvarką kiekvienoje valstybėje narėje reglamentuoja jos nacionalinės teisės nuostatos."

10. 1976 m. Akto 12 straipsnyje numatyta:

„1. Kol įsigalios 7 straipsnio 1 dalyje minėta vienoda rinkimų tvarka ir atsižvelgdama į kitas šio Akto nuostatas, kiekviena valstybė narė nustato atitinkamą skyrimo tvarką į per 3 straipsnyje nurodytą kadenciją atsiradusią laisvą vietą likusiam tos kadencijos laikui.

2. Tais atvejais, kai vieta tampa laisva pagal valstybėje narėje galiojančias nacionalinės teisės nuostatas, ji praneša (Parlamentui), kuris į tai atkreipia dėmesį.

Visais kitais atvejais (Parlamentas) nustato, kad yra laisva vieta ir apie tai praneša valstybei narei."

11. Europos Parlamento darbo tvarkos taisyklių (toliau – Darbo tvarkos taisyklės)[4] 7 straipsnio „Įgaliojimų patikrinimas" 4 dalis numato:

„Atsakingas komitetas prižiūri, kad valstybių narių ar Sąjungos valdžios institucijos neatidėliodamos perduotų Parlamentui visą informaciją, galinčią turėti įtakos Europos Parlamento nario įgaliojimų vykdymui ar pakeičiančių narių eiliškumui, nurodydamas, kada Parlamento narys pradės eiti pareigas, jei tai susiję su paskyrimu.

Kai valstybių narių kompetentingos institucijos pradeda procedūrą, galinčią baigtis Parlamento nario mandato panaikinimu, Pirmininkas prašo reguliariai informuoti jį apie procedūros eigą. Jis perduoda šį klausimą nagrinėti atsakingam komitetui, kurio siūlymu Parlamentas gali išsakyti savo nuomonę."

12. Darbo tvarkos taisyklių 8 straipsnio 6 dalyje numatyta:

„Parlamento nario įgaliojimai baigiasi ir laisva vieta atsiranda:

— mandato atsisakymo atveju: kai Parlamentas, remdamasis atsisakymo pranešimu, konstatuoja, jog yra laisva vieta,

— Parlamento nario paskyrimo į pareigas, nesuderinamas su Europos Parlamento nario mandatu pagal nacionalinį rinkimų įstatymą arba 1976 m. rugsėjo 20 d. Akto 7 straipsnį, atveju: nuo valstybių narių ar Sąjungos atitinkamų institucijų arba atitinkamo Parlamento nario nurodytos datos."

13. Darbo tvarkos taisyklių 8 straipsnio 9 dalyje numatyta:

„Jeigu paaiškėja, jog mandatas priimtas ar pasibaigė esant esminiam neatitikimui arba iškreipus asmens valią, Parlamentas pasilieka teisę paskelbti atitinkamą mandatą negaliojančiu ar atsisakyti konstatuoti, kad Parlamento nario vieta yra laisva."

B — Prancūzijos teisė

14. 1977 m. liepos 7 d. Įstatymo 77-729 dėl atstovų į Europos Bendrijų Asamblėją rinki-

4 — OL L 202, 1999, p. 1.

mų[5] su daliniais pakeitimais (toliau – 1977 m. Įstatymas) 5 straipsnis numato, kad kadencijos metu praradus teisę užimti Europos Parlamento nario pareigas, kadencijos laikas pasibaigia, o teisės užimti šias pareigas praradimas turi būti paskelbtas dekretu.

15. 1977 m. Įstatymo 25 straipsnis numato:

„Bet kuris rinkėjas (Europos Parlamento narių) rinkimus per 10 dienų nuo balsavimo rezultatų paskelbimo dėl šio įstatymo taikymo pažeidimų gali apskųsti *Conseil d'État*. Sprendimas turi būti priimamas plenarinėje sesijoje.

Skundo pateikimas nesustabdo tolesnio proceso."

Faktinės aplinkybės

16. Apeliantas buvo išrinktas į Europos Parlamentą 1999 m. birželio 13 dieną.

17. 1999 m. lapkričio 23 d. Sprendimu Prancūzijos *Cour de cassation* (Baudžiamųjų bylų skyrius) atmetė apelianto apeliacinį skundą dėl *Cour d'appel de Versailles* 1998 m. lapkričio 17 d. Sprendimo ir, *inter alia*, pripažino jį kaltą dėl smurto prieš viešas pareigas užimantį asmenį jam atliekant savo pareigas, kai nukentėjusio asmens statusas akivaizdus arba kaltininkui žinomas. Už šį nusikaltimą apeliantas buvo nubaustas trijų mėnesių laisvės atėmimu bausmės vykdymą atidedant ir 5 000 Prancūzijos frankų bauda. Be to, jis buvo nubaustas teisės būti išrinktam atėmimu vienerius metus.

18. Remdamasis šiuo nuosprendžiu, Prancūzijos ministras pirmininkas pagal 1977 m. Įstatymo 5 straipsnio antrą punktą 2000 m. kovo 31 d. Dekretu (toliau – Dekretas) paskelbė, kad „Jean-Marie Le Pen Europos Parlamento nario įgaliojimai nutrūko, nes jis neteko teisės eiti šias pareigas".

19. 2000 m. balandžio 5 d. laišku Prancūzijos Užsienio reikalų ministerijos Generalinis sekretorius pranešė apeliantui apie Dekretą. Šiame laiške buvo nurodyta, kad apeliantas per du mėnesius nuo pranešimo apie Dekretą gali jį apskųsti Prancūzijos *Conseil d'État*.

5 — JORF, 1977 m. liepos 8 d., p. 3579.

20. 2000 m. gegužės 3 d. Europos Parlamento plenarinės sesijos protokolo antraštinėje dalyje „(Apelianto) Parlamento nario mandato panaikinimas“ teigiama:

„(Parlamento) Pirmininkė paskelbė, kad 2000 m. balandžio 26 d. iš Prancūzijos valdžios institucijų gavo 2000 m. balandžio 20 d. Prancūzijos užsienio reikalų ministro Védrine ir Ministro, atsakingo už Europos reikalus, Moscovici laišką su pridėta dosjė dėl (apelianto) Parlamento nario mandato panaikinimo. Ji pranešė, kad perduos šią dosjė Teisės reikalų komitetui pagal 7 straipsnio 4 dalies antrą punktą <...>“

21. 2000 m. gegužės 4, 15 ir 16 d. uždaruose posėdžiuose Teisės reikalų ir vidaus rinkos komitetas (toliau – Teisės reikalų komitetas) išnagrinėjo apelianto teisines galimybes.

22. 2000 m. gegužės 18 d. plenarinėje sesijoje Parlamento pirmininkė, pareiškusi, kad paprašė Teisės reikalų komiteto pateikti išvadą dėl Prancūzijos valdžios institucijų pranešimo dėl apelianto mandato panaikinimo, perskaitė komiteto pirmininko 2000 m. gegužės 17 d. laišką, kuriame buvo teigiama:

„Gerbiama Pirmininke,

Teisės reikalų ir vidaus rinkos komitetas 2000 m. kovo 16 d. posėdyje toliau svarstė Jean-Marie Le Pen padėtį. Komitetui žinoma, kad Prancūzijos Ministro pirmininko dekretas, apie kurį 2000 m. balandžio 5 d. pranešta Jean-Marie Le Pen ir kuris 2000 m. balandžio 22 d. paskelbtas *Journal officiel de la République française*, dabar gali būti vykdomas. Tačiau Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad, kaip nurodyta asmenį, dėl kurio priimtas Dekretas, informuojančiame laiške, jis turi teisę pateikti ieškinį *Conseil d'État*, kartu prašydamas sustabdyti dekreto veikimą.

Komitetas, atsižvelgdamas į vakarykštį sprendimą šiuo metu nerekomenduoti Parlamentui oficialiai atsižvelgti į Dekretą dėl Jean-Marie Le Pen, apsvarstė kitas galimybes. Šis sprendimas pagrįstas *Tapie* byla kaip sektinu precedentu, pagal kurį Europos Parlamentas turi oficialiai atsižvelgti į Dekretą dėl mandato panaikinimo tik pasibaigus nustatytam kreipimosi į *Conseil d'État* terminui arba, jei Dekretas būtų apskųstas, šiam teismui priėmus sprendimą.“

23. Parlamento pirmininkė nurodė, kad, jos nuomone, reikėtų laikytis „Teisės reikalų komiteto išvados".

24. Apeliantas 2000 m. birželio 5 d. pareiškė ieškinį Prancūzijos *Conseil d'État* dėl Dekreto panaikinimo.

25. Parlamento pirmininkė 2000 m. birželio 9 d. laiške Védrine ir Moscovici teigė:

„Remiantis Teisės reikalų ir vidaus rinkos komiteto išvada, atsižvelgiant į tai, jog mandato panaikinimas neatšaukiamas, manau, kad būtų teisinga Europos Parlamentui oficialiai atsižvelgti į Dekretą tik pasibaigus nustatytam kreipimosi į *Conseil d'État* terminui arba, jei Dekretas būtų apskųstas, šiam teismui priėmus sprendimą."

26. 2000 m. birželio 13 d. laišku Moscovici pranešė Parlamento pirmininkei, kad Prancūzijos vyriausybė oficialiai protestuoja prieš šios institucijos 2000 m. gegužės 18 d. sesijoje priimtą sprendimą atsisakyti atsižvelgti į apelianto mandato panaikinimą Dekretu. Jame teigiama, kad taip elgdamasis Parlamentas pažeidė 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalį, o nurodytas motyvas tokio pažeidimo nepateisina. Todėl Parlamentas buvo raginamas „nedelsiant" atsižvelgti į mandato panaikinimą.

27. Parlamento pirmininkė 2000 m. birželio 16 d. laišku atsakė, kad Parlamentas „atsižvelgs į Jean-Marie Le Pen mandato panaikinimą, kai (Dekretas) nebegalės būti apskųstas", tačiau tuo metu šios aplinkybės dar nebuvo, nes buvo pradėta byla dėl akto panaikinimo Prancūzijos *Conseil d'État*. Pirmininkė pagrindė šią nuostatą, remdamasi *Tapie* bylos precedentu ir teisinio tikrumo reikalavimu.

28. 2000 m. spalio 6 d. Prancūzijos *Conseil d'État* apelianto skundą atmetė.

29. 2000 m. spalio 17 d. Prancūzijos nuolatinė atstovybė prie Europos Sąjungos perdavė Parlamento pirmininkei 2000 m. spalio 12 d. ministrų Védrine ir Moscovici laišką. Jie pabrėžė, kad Prancūzijos vyriausybė visuomet „griežtai ginčijo" Europos Parlamento sprendimą laukti Prancūzijos *Conseil d'État* sprendimo apelianto byloje dėl Dekreto panaikinimo ir laikėsi nuomonės, kad šis sprendimas pažeidžia „1976 m. Akto raidę ir prasmę". Nurodę, kad Prancūzijos *Conseil d'État* atmetė apelianto ieškinį, jie pridūrė:

„Tikimės, kad Europos Parlamentas veiks pagal Bendrijos teisę ir kuo greičiau balsuos, kad būtų atsižvelgta į Jean-Marie Le Pen mandato panaikinimą; jei ne, mes pasiliekame teisę pareikšti ieškinį."

30. Pagal 2000 m. spalio 23 d. posėdžio protokolą posėdžio dalyje „Pirmininko pranešimas" Parlamento pirmininkė pranešė:

„Turiu Jus informuoti, kad 2000 m. spalio 19 d. iš atitinkamų Prancūzijos Respublikos valdžios institucijų gavau oficialų pranešimą apie 2000 m. spalio 6 d. Valstybės Tarybos sprendimą atmesti Jean-Marie Le Pen pateiktą skundą, kuriuo buvo ginčijamas Prancūzijos Ministro pirmininko 2000 m. kovo 31 d. Dekretas, panaikinantis jo Europos Parlamento nario mandatą.

Taip pat turiu Jums pranešti, kad gavau Charles de Gaulle, Carl Lang, Jean-Claude Martinez ir Bruno Gollnisch malonės Jean-Marie Le Pen prašymo, pateikto Respublikos Prezidentui Jacques Chirac, kopiją."

31. Tada Pirmininkė suteikė žodį Teisės reikalų komiteto pirmininkui, kuris pasakė:

„Gerbiama Pirmininke, Teisės reikalų ir vidaus rinkos komitetas po svarstymų gegužės 15 ir 16 dienomis rekomendavo atidėti Parlamento pareiškimo dėl Jean-Marie Le Pen mandato panaikinimo paskelbimą plenarinėje sesijoje. Pabrėžiu, kad Teisės reikalų komitetas rekomendavo atidėti šį paskelbimą, kol baigsis terminas, per kurį Jean-Marie Le Pen gali pateikti skundą Prancūzijos *Conseil d'État*, arba kol dėl jo skundo bus priimtas sprendimas. Čia cituoju Jūsų, gerbiama Pirmininke, kovo 17 d. Parlamentui perskaitytą laišką.

Conseil d'État, kaip Jūs jau pranešėte, atmetė tą skundą ir mus tinkamai apie tai informavo. Taigi nebėra pagrindo atidėti šį paskelbimą Parlamentui, kuris privalomas pagal pirminę teisę, būtent pagal (1976 m. Akto) 12 straipsnio 2 dalį.

Gerbiama Pirmininke, Jūsų minėtas malonės prašymas nekeičia situacijos, nes tai nėra procesinis veiksmas. Iš jo pavadinimo aišku, kad tai valstybinės institucijos aktas, nesusijęs su Prancūzijos vyriausybės dekretu, į kurį pagal Teisės reikalų komiteto rekomendacijas turi būti atsižvelgta plenarinėje sesijoje."

32. Paskui Parlamento pirmininkė pareiškė:

„Pagal (1976 m. Akto) 12 straipsnio 2 dalį Europos Parlamentas atsižvelgia į Prancūzi-

jos vyriausybės pranešimą, patvirtindamas Jean-Marie Le Pen mandato panaikinimą."

33. Dėl šios priežasties ji paprašė apeliantą palikti posėdžių salę ir sustabdė posėdį, kad jis galėtų tai padaryti.

III — Bylos nagrinėjimas Pirmosios instancijos teisme

34. 2000 m. lapkričio 21 d. apeliantas pateikė Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai ieškinį dėl ginčijamo akto panaikinimo.

35. Atskiru dokumentu, pateiktu kanceliarijai tą pačią dieną, apeliantas paprašė taikyti laikinąją apsaugos priemonę – sustabdyti ginčijamo akto veikimą.

36. Parlamento Finansų ir finansų kontrolės generalinio direktorato vadovas, atsakydamas į 2000 m. gruodžio 15 d. posėdyje pateiktą Pirmosios instancijos teismo pirmininko prašymą Parlamentui, 2000 m. gruodžio 18 d. pareiškime, *inter alia*, patvirtino, kad apeliantui „buvo išmokėtos kelionės ir apgyvendinimo išmokos, taip pat visos kitos numatytos išmokos, priklausančios <...> iki jo kadencijos pabaigos".

37. Prancūzijos valdžios institucijos, atsakydamos į tame pačiame posėdyje pateiktą Pirmosios instancijos teismo pirmininko prašymą, 2001 m. sausio 5 d. laišku patvirtino mokėjusios apeliantui atlyginimą iki 2000 m. spalio 24 dienos.

38. Pirmosios instancijos teismo pirmininkas 2001 m. sausio 26 d. Nutartimi sustabdė „2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento pirmininkės pareiškimu priimto sprendimo veikimą tiek, kiek jame nuspręsta, kad Europos Parlamentas atsižvelgs į apelianto Europos Parlamento nario mandato panaikinimą"[6].

IV — Pirmosios instancijos teismo sprendimas

39. Parlamentas, remiamas Prancūzijos, į bylą įstojusio asmens, tvirtino, kad skundas nepriimtinas, nes, pirma, nėra „Bendrijos

6 — Nutartis *Le Pen prieš Parlamentą* (T-353/00 R, Rink. p. II-125).

kompetencijos, kai Parlamento narių pareigų nesuderinamumas arba neturėjimas teisės užimti šias pareigas kyla iš nacionalinės teisės" ir, antra, nėra tokio akto, kurį būtų galima ginčyti pagal EB 230 straipsnį.

40. Dėl antro argumento Pirmosios instancijos teismas nusprendė:

„77. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką ieškinį dėl panaikinimo pagal EB 230 straipsnį galima pareikšti tik dėl tų aktų, kurie turi įpareigojančių teisinių padarinių, pavyzdžiui, daro įtaką ieškovo interesams, labai pakeisdami jo teisinę padėtį (1981 m. lapkričio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *IBM prieš Komisiją*, 60/81, Rink. p. 2639, 9 punktas ir 1999 m. kovo 4 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Assicurazioni Generali ir Unicredito prieš Komisiją*, T-87/96, Rink. p. II-203, 37 punktas). Todėl ieškinį dėl panaikinimo galima pareikšti dėl įvairių institucijų priimtų nuostatų, neatsižvelgiant į pobūdį ir formą, jeigu jomis siekiama teisinių padarinių (1971 m. kovo 31 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Tarybą*, 22/70, Rink. p. 263, 42 punktas).

78. Šioje byloje ginčijamas aktas yra 2000 m. spalio 23 d. plenariniame posėdyje paskelbtas Parlamento pirmininkės pareiškimas, kuriuo „pagal (1976 m. Akto) 12 straipsnio 2 dalį <...> Parlamentas atsižvelgia į Prancūzijos vyriausybės pranešimą, patvirtindamas (ieškovo) mandato panaikinimą".

79. Todėl reikia nustatyti, ar šis pareiškimas turi įpareigojančių teisinių padarinių, pavyzdžiui, padariusių įtaką ieškovo interesams, labai pakeisdamas jo teisinę padėtį.

80. Šiuo aspektu būtina atsižvelgti į šio pareiškimo priėmimo teisines aplinkybes.

81. Nėra abejonių, kad faktinių šios bylos aplinkybių metu dar nebuvo patvirtinta vienoda Europos Parlamento narių rinkimų tvarka.

82. Vadinasi, pagal 1976 m. Akto 7 straipsnio 2 dalį šių rinkimų tvarką vis dar reglamentavo kiekvienos valstybės narės nacionalinės teisės normos.

83. Taigi iš 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalies pirmosios pastraipos išplaukia, kad taikant „valstybėje narėje galiojančias nacionalinės teisės nuostatas", gali atsirasti laisva Europos Parlamento nario vieta.

84. Taikydama 1976 m. Aktą, Prancūzijos Respublika priėmė atitinkamą 1977 m. Įstatymą. Šio įstatymo 2 straipsnis numato, kad Europos Parlamento narių rinkimų tvarką reglamentuoja „Rinkimų kodekso I knygos I antraštinė dalis ir kitų skyrių nuostatos". To paties įstatymo III skyriuje „Teisė būti renkamam, šios teisės praradimas ir pareigų nesuderinamumas" esantis 5 straipsnis šiuo aspektu numato, kad „Rinkimų kodekso straipsniai LO 127–LO 130-1 taikomi (Europos Parlamento narių) rinkimams", kad „kadencijos metu praradus teisę užimti Europos Parlamento nario pareigas, kadencijos laikas pasibaigia" ir kad „teisės užimti šias pareigas praradimas turi būti paskelbtas dekretu".

85. 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalyje išskiriami dvejopi atvejai, kai Europos Parlamento nario vieta tampa laisva.

86. Šios nuostatos pirmojoje pastraipoje kalbama apie atvejus, kai laisva vieta atsiranda taikant „nacionalinės teisės normas". Tos pačios nuostatos antrojoje pastraipoje kalbama apie „visus kitus atvejus".

87. Skirtingai nuo to, ką šiuo aspektu tvirtina ieškovas, pirmai atvejų grupei tikrai priklauso ne tik pareigų nesuderinamumo atvejai, minimi 1976 m. Akto 6 straipsnyje, bet ir teisės būti renkamiems praradimo atvejai. Nors tiesa, kad 1976 m. Akto 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, jog Europos Parlamento nariai, kuriems „1 ir 2 dalys" tampa taikytinos, turi būti keičiami „pagal 12 straipsnį", negalima daryti išvados, kad straipsnis apima tik pareigų nesuderinamumo atvejus, reglamentuojamus 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse. Be to, atkreiptinas dėmesys į tai, kad 12 straipsnyje sąvokos „pareigų nesuderinamumas" apskritai nėra, tačiau vartojama daug platesnė sąvoka „laisva vieta".

88. Parlamentas 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalyje numatytais pirmos grupės atvejais tik „atsižvelgia" į tai, kad atitinkamo asmens vieta tapo laisva. Antros grupės atvejais, kuriems priskirtinas, pavyzdžiui, Parlamento nario atsistatydinimas, Parlamentas „konstatuoja, kad yra laisva vieta ir apie tai praneša valstybei narei".

89. Kadangi šiuo atveju ginčijamas aktas priimtas pagal 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą, būtina apibrėžti šioje nuostatoje nurodytos „atsižvelgimo" procedūros apimtį.

90. Šiuo aspektu reikėtų pažymėti, kad „atsižvelgimo" procedūros pagrindas yra ne atitinkamo asmens mandato panaikinimas, o tik paprastas faktas, kad jo vieta tapo laisva, taikant nacionalinės teisės normas. Kitaip tariant, Parlamentas ne „atlieka" mandato panaikinimą, kaip tvirtina ieškovas, o tik atsižvelgia į nacionalinių valdžios institucijų pareiškimą, kad vieta tapo laisva, t. y. į jau esančią teisinę situaciją, susiklosčiusią išskirtinai dėl šių valdžios institucijų sprendimo.

91. Šiuo požiūriu Parlamento įgaliojimai patikrinti yra ypač riboti. Iš esmės jis tik patikrina, ar atitinkamo asmens vieta iš tiesų tapo laisva. Taigi, priešingai nei tvirtina ieškovas, Parlamentas netikrina, ar buvo laikomasi taikytinos nacionalinės teisės numatytos procedūros ir pagrindinių žmogaus teisių. Šie įgaliojimai išimtinai priklauso tik kompetentingiems nacionaliniams teismams arba, esant reikalui, Europos žmogaus teisių teismui. Be to, šiuo aspektu atkreiptinas dėmesys, kad šioje byloje ieškovas gynė savo teises tiek Prancūzijos *Conseil d'État*, tiek Europos žmogaus teisių teisme. Taip pat pastebėtina, kad Parlamentas niekada nei pastabose raštu, nei posėdyje nepareiškė turįs tokius įgaliojimus patikrinti, kokius jį turint teigia ieškovas.

92. Reikėtų pridurti, kad tokia plati Parlamento įgaliojimų patikrinti samprata pagal 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą reikštų, jog ši institucija gali ginčyti mandato panaikinimo, apie kurį praneša nacionalinės valdžios institucijos, teisėtumą ir atsisakyti atsižvelgti į tai, kad vieta yra laisva, jeigu būtų nustatytas pažeidimas. Tik pagal Darbo tvarkos taisyklių 8 straipsnio 9 dalį Parlamentas gali atsisakyti atsižvelgti į tai, kad vieta tapo laisva, bet tik tuomet, kai jis yra prašomas „nustatyti", kad vieta tapo laisva, ir jeigu konstatuojamas „esminis neatitikimas" arba „asmens valios trūkumas". Būtų paradoksalu, jeigu Parlamentas turėtų didesnę nuožiūros laisvę, kai nacionalinėms valstybės institucijoms nustačius, kad vieta tapo laisva, jam reikia tik į tai atsižvelgti, negu tuomet, kai jis pats nustato, kad vieta tapo laisva.

93. Šių išvadų jokiu būdu nepaneigia Darbo tvarkos taisyklių 7 straipsnio 4 dalies

antrosios pastraipos formuluotė. Kaip Parlamentas ir Prancūzijos Respublika teisingai pastebėjo, ši nuostata „nepalanki mandato panaikinimui", taip pat ir laisvos vietos atsiradimui. Joje numatyta, kad Parlamento pirmininkas perduoda klausimą svarstyti atsakingam komitetui, „kai valstybių narių kompetentingos institucijos pradeda procedūrą, galinčią baigtis Parlamento nario mandato panaikinimu". Kai ši procedūra užbaigiama ir kompetentingos nacionalinės institucijos nustato, kad atitinkamo asmens vieta tapo laisva, Parlamentui lieka tik į tai atsižvelgti pagal 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą. Bet kuriuo atveju pagal normų viršenybės principą Darbo tvarkos taisyklių nuostatos negali būti pagrindas nesilaikyti 1976 m. Akto nuostatų ir suteikti Parlamentui daugiau galių negu jam suteikia šis aktas.

94. Šių išvadų nesusilpnina ir tai, kad iki 2000 m. spalio 23 d. ieškovas vis dar buvo Europos Parlamento narys ir gaudavo išmokas iš šios institucijos ir kad iki 2000 m. spalio 24 d. Prancūzijos valdžios institucijos mokėjo jam atlyginimą. Šalys neginčija, kad buvo galima vykdyti 2000 m. kovo 31 d. Dekretą. Faktas, kad Parlamentas atsižvelgė į šį dekretą ne iš karto po to, kai Prancūzijos institucijos pranešė apie jį, o vėliau, ir kad tai turėjo tam tikrų praktinių padarinių ieškovui, negali pakeisti paskelbimo pagal 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalį teisinių padarinių.

95. Ieškovo argumentai, kad 1977 m. Įstatymo 5 straipsnis kelia pavojų Parlamento nario nepriklausomumui ir lemia netoleruotiną kišimąsi į jo veiklą ir kad pagal bendrą principą mandato panaikinimą turi paskelbti atitinkama parlamentinė asamblėja, nepagrįsti. Kaip jau pažymėta šio sprendimo 83 punkte, iš 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalies pirmosios pastraipos formuluotės aišku, kad Europos Parlamento nario vieta gali tapti laisva pagal „valstybėje narėje galiojančias nacionalinės teisės nuostatas". Ši nuostata, taip pat ir 1977 m. Įstatymas, yra visiškai taikytini, nes bylos faktinių aplinkybių metu vienoda rinkimų tvarka nebuvo patvirtinta. Kad ir kaip keistųsi Parlamento įgaliojimai, nauji įgaliojimai negali pirminės teisės, pavyzdžiui, 1976 m. Akto, normų padaryti netaikytinų, jei jos nėra aiškiai panaikintos to paties lygmens teisės aktu.

96. Dėl tų pačių priežasčių visiškai netinkamas ieškovo argumentas dėl Bendrijos

teisės viršenybės. Šiuo atveju nacionalinė teisė neprieštarauja Bendrijos teisei ir nekonkuruoja su ja.

97. Iš viso to, kas išdėstyta, išplaukia, kad šioje byloje 2000 m. kovo 31 d. Dekretas yra aktas, turintis įpareigojančių teisinių padarinių, pažeidžiančių ieškovo interesus. Pačiu ginčijamu aktu nebuvo siekiama kitų teisinių padarinių nei minėti Dekreto padariniai.

98. Todėl konstatuotina, kad ieškinys dėl ginčijamo akto panaikinimo pagal EB 230 straipsnį negali būti reiškiamas. Taigi šis ieškinys atmestinas kaip nepriimtinas, nenagrinėjant kitų teisinių motyvų bei priimtinumo argumentų."

V — Apeliacinė instancija

41. Apeliantas savo apeliaciniu skundu ginčija Pirmosios instancijos teismo sprendimą, kad negali būti reiškiamas ieškinys dėl ginčijamo akto panaikinimo ir kad jis neturi kitų teisinių padarinių nei tie, kuriuos turi Dekretas.

42. Pateikdamas apeliacinį skundą apeliantas taip pat prašė Teisingumo Teismo sustabdyti ginčijamo akto veikimą. Šį prašymą taikyti laikinąją apsaugos priemonę Teisingumo Teismo pirmininkas atmetė [7].

43. Parlamentas pareiškė, kad apeliacinio skundo didžioji dalis yra nepriimtina, nes dauguma argumentų tiesiog atkartoja Pirmosios instancijos teismui jau teiktus argumentus, konkrečiai nenurodant teisės klaidų, kurių pagrindu to teismo sprendimą galima būtų panaikinti. Apeliaciniame skunde nenurodyta, kuri sprendimo dalis juo skundžiama, ir nepateikiama konkrečių sprendimą ginčijančių teisinių argumentų.

44. Manęs šis argumentas neįtikina. Nors apeliacinis skundas iš tiesų daugiausia tiesiog atkartoja pagrindinius Pirmosios instancijos teismui pateikto ieškinio teiginius (kaip nurodo Parlamentas, 25–35 punktai tiksliai sutampa su šio apeliacinio skundo 21–31 punktais, 39–45 punktai – su 32–38 punktais, o 46–60 punktai – su 82–96 punktais), apeliaciniame skunde vis dėlto pateikiama papildomos medžiagos, iš kurios matyti, kuriuos Pirmosios instancijos teismo sprendimo teiginius ginčija apeliantas (kaip matyti toliau pateikiamoje santraukoje).

7 — 2003 m. liepos 31 d. Nutartis *Le Pen prieš Parlamentą* (C-208/03 P-R, Rink. p. I-7939).

45. Taigi aptarsiu pagrindinius apeliacinio skundo argumentus, kuriais iš esmės tvirtinama, kad Pirmosios instancijos teismas, nenagrinėdamas ieškinio dėl panaikinimo tuo pagrindu, kad negali būti reiškiamas ieškinys dėl ginčijamo akto panaikinimo pagal EB 230 straipsnį, padarė teisinę klaidą.

46. Konkrečiau kalbant, pirmiausia apeliantas tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas teigia prieštaringus dalykus: viena vertus, kad ginčijamu aktu nebuvo siekiama savarankiškų, kitų nei dekreto teisinių padarinių, (sprendimo 97 punktas), kita vertus, kad Parlamentas, nors ir ribotai, turėjo patikrinimo teisę (91 punktas).

47. Manęs šis argumentas neįtikina.

48. 91 punktas turi būti suvokiamas atsižvelgiant į jo kontekstą. 85–88 punktuose, kurių apeliantas, atrodo, neginčija, Pirmosios instancijos teismas nagrinėja 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalies taikymo sritį ir išaiškina, kad šia nuostata „išskiriami dvejopi atvejai, kai Europos Parlamento nario vieta tampa laisva", t. y. „kai laisva vieta atsiranda taikant „nacionalinės teisės nuostatas" ir „visi kiti atvejai". Pirmos grupės atvejais, kuriems „priskiriami teisės būti renkamam praradimo atvejai", Parlamentas tik „atsižvelgia" į tai, kad atitinkamo asmens vieta yra laisva. Antros grupės atvejais, kuriems priskiriamas, pavyzdžiui, Parlamento nario atsistatydinimas, Parlamentas „nustato, kad vieta yra laisva ir praneša apie tai valstybei narei".

49. Kaip nurodyta, kituose dviejuose punktuose aiškinama sąvoka „atsižvelgimas".

50. 91 ir 92 punktuose Pirmosios instancijos teismas tiksliai išaiškina Parlamento įgaliojimus atsižvelgti į nacionalinių valdžios institucijų pareiškimą.

51. Šiuose punktuose nerandu jokių prieštaravimų Pirmosios instancijos teismo išvadai, kad ginčijamu aktu nebuvo siekiama savarankiškų teisinių padarinių. Atvirkščiai, iš jų išplaukia kaip tik tokia išvada. Iš pirmiau pateiktų citatų matyti, kad Pirmosios instancijos teismas aiškiai pasako, jog i) sąvoka „atsižvelgti" siejama su faktu, kad nacionalinės teisės nuostatos lėmė laisvos vietos atsiradimą, ir ii) Parlamentas gali patikrinti, ar ši vieta iš tikrųjų laisva, pavyzdžiui, patikrindamas, ar buvo išnaudotos nacionalinės teisės suteikiamos galimybės pateikti skundą, ir nieko daugiau. Tokia ribota patikrinimo galimybė leidžia daryti išvadą, kad Parlamento „atsižvelgimas" neturi kitų teisinių padarinių negu nacionalinių teisės nuostatų, kurias taikant atsiranda laisva vieta,

apie kurią nacionalinės valdžios institucijos praneša Parlamentui, teisiniai padariniai.

52. Antra, apeliantas tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas iškreiptai interpretavo 1976 m. Akto 12 straipsnį, laikydamas dekretą vieninteliu aktu, sukeliančiu įpareigojančių teisinių padarinių, kenkiančių apelianto interesams [8]. Apeliantas remiasi nusistovėjusios teismų praktikos pavyzdžiais, kai Bendrijos teismai pripažino, kad Komisijos elgesio kodeksas [9], Komisijos komunikatas [10] ir Pirmininko pareiškimas Komisijos nariui [11] yra aktai, kuriuos galima ginčyti. Jis pažymi, kad svarbus yra ir akto autoriaus tikslas. Šioje byloje Teisės reikalų komitetas ir Parlamento pirmininkė traktavo Parlamento atsižvelgimą kaip keičiantį apelianto teisinę padėtį. Taigi Pirmosios instancijos teismas dirbtinai atskyrė teisinius ir praktinius ginčijamo akto padarinius, konstatuodamas, kad tai, jog Parlamentas neatsižvelgė į Dekretą iš karto jį gavęs ir tai turėjo tam tikrų praktinių padarinių apeliantui, negalėjo pakeisti pranešimo pagal 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalį teisinių padarinių [12].

53. Toliau apeliantas tvirtina, kad nusistovėjusioje teismų praktikoje Teisingumo Teismas nėra aiškiai atskyręs teisinių ir praktinių padarinių, ir savo teiginį iliustruoja sprendimais, kuriuose laikoma, kad teisinių padarinių sukelia paprastas asmens įpareigojimo faktas [13], taip pat sprendimas, dėl kurio asmeniui kyla finansinė rizika [14], arba reikalavimas pateikti informaciją priimant sprendimą pagal Reglamento Nr. 17 [15] 11 straipsnio 5 dalį, nes atitinkamai įmonei, nepateikusiai prašomos informacijos, gali būti skirta bauda [16].

54. Nemažai 48–51 punktuose atliktos analizės teiginių svarbūs ir antro apelianto argumento atžvilgiu. Iš atitinkamų Pirmosios instancijos teismo sprendimo pastraipų, kurių santrauka arba jos pačios yra pateiktos pirmiau, aišku, kad šis teismas išsamiai paaiškina, kodėl ginčijamą aktą laiko nesukeliančiu įpareigojančių teisinių padarinių. Manau, kad jo analizė teisinga. 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalis aiškiai nurodo aplinkybes, kurioms esant vieta tampa laisva „pagal valstybėje narėje galiojančias nacionalinės teisės nuostatas". Šiuo atveju nacionalinės teisės nuostatos, kuriose konkrečiai įvardijamas Europos Parlamentas, numato, kad kadencijos metu nustačius teisės užimti pareigas praradimą, „kadencijos laikas pasi-

8 — Žr. sprendimo 97 punktą.

9 — 1991 m. lapkričio 13 d. Sprendimas *Prancūzija prieš Komisiją* (C-303/90, Rink. p. I-5315).

10 — 1993 m. birželio 16 d. Sprendimas *Prancūzija prieš Komisiją* (C-325/91, Rink. p. I-3283).

11 — 1994 m. kovo 24 d. Sprendimas *Air France prieš Komisiją* (T-3/93, Rink. p. II-121).

12 — Žr. sprendimo 94 punktą.

13 — 1959 m. liepos 17 d. Sprendimas *SNUPAT prieš High Authority* (Sujungtos bylos 32/58 ir 33/58, Rink. p. 275).

14 — 1992 m. vasario 27 d. Sprendimas *Vichy prieš Komisiją* (T-19/91, Rink. p. II-415).

15 — 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamentas Nr. 17, Pirmasis reglamentas, įgyvendinantis Sutarties 81 ir 82 straipsnius (OL 13, 1962 m. vasario 21 d., p. 204).

16 — 1994 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *Scottish Football Association prieš Komisiją* (T-46/92, Rink. p. II-1039, 13 punktas).

baigia" ir kad šis faktas „turi būti paskelbtas dekretu" [17]. Taip apelianto teisės užimti pareigas buvo paskelbtos prarastomis, Parlamentui buvo pranešta apie tai, ir jis atsižvelgė į šį faktą pagal 12 straipsnio 2 dalį.

55. Trečia, apeliantas pažymi, kad Parlamentas, kurio vardu veikė Pirmininkė, priėmė sprendimą dėl jo teisinės padėties, o tai įrodo, kad ginčijamas aktas savaime neišplaukia iš kito akto; atvirkščiai, tai reiškia, kad aktas pagrįstas faktinių aplinkybių ir teisės normų įvertinimu.

56. Man neaišku, kurį sprendimo teiginį kritikuoja apeliantas. Trečiasis apeliacinio skundo motyvas dėl šios priežasties gali būti nepriimtinas. Vis dėlto manau, kad apeliantas turi galvoje ginčijamo akto priėmimo procedūrą, būtent tai, kad Parlamento pirmininkė nepagrįstai pasinaudojo Teisės reikalų komitetu. Šis sprendimas buvo priimtas pagal Darbo tvarkos taisyklių 7 straipsnio 4 dalies antrąją pastraipą [18].

57. Paskutinis šios pastraipos sakinys neabejotinai palieka tam tikros diskrecijos. Tačiau akivaizdu, kad šioje byloje Parlamentas neformulavo savo nuomonės, kol apeliantas neišnaudojo visų nacionalinės teisės jam suteiktų apskundimo galimybių, ir tik po to Parlamentas „atsižvelgė" į Dekretą; taip elgdamasis Parlamentas nepasinaudojo diskrecija. Nors Darbo tvarkos taisyklių 7 straipsnio 4 dalies antroji pastraipa numato, kad, atitinkamam komitetui pasiūlius, Parlamentas „gali išsakyti savo nuomonę svarstomu klausimu", tai nereiškia, kad diskrecija galima ir tuomet, kai Parlamento išsakomą nuomonę aiškiai lemia kitos nuostatos. Nemanau, kad vien kreipimasis dėl teisinės konsultacijos įrodo diskrecijos buvimą: juk konsultacija gali parodyti ir tai, kad diskrecijos nėra. Šioje byloje Parlamento pirmininkė pasinaudojo konsultacijos teise, bet lemiamas žingsnis, taip pat „sprendimas", kurį apeliantas ginčija pagal EB 230 straipsnį, yra „atsižvelgimas" ir, kaip matyti iš kitų apeliacinio skundo motyvų, šiuo atveju nebuvo jokios diskrecijos.

58. Apeliantas taip pat nurodo, kad tai, jog Pirmosios instancijos teismas remiasi faktu, jog jis gynė savo teises ir Prancūzijos *Conseil d'Ětat*, ir Europos žmogaus teisių teisme, rodo Parlamentą nagrinėjus faktines aplinkybes bei teisę, ir todėl tai yra aktas, kurį galima ginčyti [19].

59. Negaliu sutikti su šiuo argumentu. Pirmosios instancijos teismas savo sprendimo 91 punkte iš tikrųjų teigė visiškai priešingą dalyką, nei tvirtina apeliantas: t. y., kad

17 — Žr. šių išvadų 14 punktą.

18 — Žr. šių išvadų 11 punktą.

19 — Žr. sprendimo 91 punktą. Pastebėtina, kad 2001 m. Europos žmogaus teisių teismas atmetė apelianto skundą dėl Prancūzijos paskirtos bausmės.

„Parlamentas netikrina, ar buvo laikomasi taikytinos nacionalinės teisės numatytos procedūros ir pagrindinių žmogaus teisių. Šie įgaliojimai išimtinai priklauso tik kompetentingiems nacionaliniams teismams arba, esant reikalui, Europos žmogaus teisių teismui." Pirmosios instancijos teismas dar pažymėjo, kad apeliantas iš tikrųjų gynė savo teises šiuose teismuose. Tai nurodydamas Pirmos instancijos teismas tiesiog pateikė faktą, kuris patvirtina, kad apeliantas turėjo kitų būdų įgyvendinti savo teisę reikalauti peržiūrėti jam taikomas nacionalinės teisės priemones ir kad jis šiomis galimybėmis pasinaudojo. Iš šios pastabos negalima daryti išvados, kad Parlamentas turėjo teisę atlikti faktinių ir teisinių klausimų patikrinimą dėl „atsižvelgimo", kurį galima būtų ginčyti pagal EB 230 straipsnį.

60. Ketvirta, apeliantas tvirtina, kad pats ginčijamas aktas reikalauja įgyvendinimo priemonių [20], ypač atsižvelgiant į tai, kad po Dekreto priėmimo Prancūzija toliau mokėjo jam atlyginimą, kol buvo priimtas ginčijamas aktas.

61. Tarkime, jog šiuo apeliacinio skundo motyvu apeliantas kritikuoja Pirmosios instancijos teismo poziciją, išreikštą sprendimo 94 punkte, kad jo išvadų dėl itin ribotų Parlamento patikrinimo galių „nesusilpnina ir tai, kad iki 2000 m. spalio 23 d. ieškovas vis dar buvo Europos Parlamento narys ir gaudavo išmokas iš šios institucijos ir kad iki 2000 m. spalio 24 d. Prancūzijos valdžios institucijos mokėjo jam atlyginimą". Bet, kaip toliau teigė Pirmosios instancijos teismas, abi šalys nesiginčija, kad dekretas yra vykdytinas. Iš 2000 m. gegužės 17 d. Teisės reikalų komiteto rašto Parlamento pirmininkei, paskelbto Parlamentui kitą dieną [21], aišku, kad Parlamentas neatsižvelgė į Dekretą iš karto po to, kai gavo pranešimą iš Prancūzijos valdžios institucijų, nes nutarė laukti „pasibaigus nustatytam kreipimosi į *Conseil d'État* terminui arba, jei Dekretas būtų apskųstas, šiam teismui priėmus sprendimą". Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad „tam tikri praktiniai padariniai ieškovui atsirado dėl (tokio atsižvelgimo atidėjimo)"; vis dėlto šis teismas toliau pareiškė, kad šie praktiniai padariniai „negali pakeisti teisinių padarinių, susijusių su tokiu atsižvelgimu pagal 1976 m. Akto 12 straipsnio 2 dalį", ir aš su tuo visiškai sutinku.

62. Galiausiai apeliantas nagrinėja sprendimo 97 punktą, kuriame Pirmosios instancijos teismas teigia, kad ginčijamu aktu nebuvo siekiama savarankiškų teisinių padarinių, kitų nei Dekreto, taip nurodydamas principą, kad patvirtinamojo pobūdžio akto negalima skųsti pagal EB 230 straipsnį. Apelianto manymu, šis principas, konkrečiai išaiškintas byloje *Irish Cement*, [22] taikytinas tik tuomet, kai juridinės galios turinti patvirtinamojo

20 — Taip pat žr. 1994 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Liuksemburgas prieš Parlamentą* (C-108/83, Rink. p. 1945, 21 ir 22 punktai).

21 — Žr. šių išvadų 22 punktą.

22 — 1988 m. gruodžio 15 d. Sprendimas (sujungtos bylos 166/86 ir 220/86, Rink. p. 6473).

akto dalis sutampa su atitinkama ankstesnio akto dalimi, o šiuo atveju taip nėra. Be to, šie du sprendimai priimti skirtingomis aplinkybėmis, nes Parlamentas atsižvelgė į naujus per tą laiką atsiradusius teisinius veiksnius, taip pat ir *Conseil d'État* sprendimą.

63. Vis dėlto sprendimo 97 punkte neįžvelgiu nieko, kas patvirtintų, jog Pirmosios instancijos teismas kalba apie patvirtinamojo pobūdžio aktą. Iš tiesų sprendimo, kurio 97 punktas yra priešpaskutinis (neskaitant punktų, kuriuose išsprendžiamas bylinėjimosi išlaidų klausimas) ir kartu įžanga į baigiamąją išvadą, bendra prasmė rodo (mano manymu, pagrįstai), kad Dekretas ir ginčijamas aktas skiriasi tiek savo esme, tiek ir praktine prasme.

64. Remdamasis tuo, kas išdėstyta, manau, kad visi apelianto pateikti apeliacinio skundo motyvai nepagrįsti ir (arba) nepriimtini; todėl darau išvadą, kad apeliacinį skundą reikia atmesti.

VI — Išvada

65. Dėl pirmiau nurodytų priežasčių manau, kad Teisingumo Teismas turėtų:

1. Atmesti apeliacinį skundą.

2. Priteisti iš apelianto bylinėjimosi išlaidas.